

Gazete Yazılarım

– ahmet-ilhan · 01 Temmuz 2009

YARGI TARAFSIZ OLMADIKÇA

Ahmet İlhan

Genel anlamda "hukukun üstünlüğü" düşüncesini gerçekleştirmek için gerekli olanlar bellidir. Tarih boyunca insanoğlu bunun peşinde koşmuştur. Bugünün dünyasında iyi-kötü buna yaklaşan devletlerin de buna ulaşmak için geçirdikleri aşamalar da bellidir.

Ülkemiz ise hep hukuk skandalları ile sarsılmakta, yargıya olan güven bunalımı artmaktadır. Hem yargı içinden hem de dışarıdan gelen eleştiriler bir yargı reformunu zorunlu kılmaktadır. Özellikle uluslar arası hukuk kurumları nezdindeki itibar kaybı, sistemimizi sorgulamamıza neden olmaktadır. AİHM tarafından Türk Yargısı aleyhine verilen kararlar neredeyse tüm Avrupa ülkelerinin tamamına verilenden daha fazladır.

Tam bir hukuk devleti için çokça duyduğumuz cümleleri alt alta sıralarsak, belki bize bir fikir verir:

"-Kuvvete dayalı değil, hukuka dayalı devlet"

"-Yargı Bağımsızlığı"

"-yargıç güvencesi"

"-Çoğulcu, demokratik ve katılımcı demokrasi ve yargı"

"-Hukukun üstünlüğü"

"-Yargının tarafsızlığı"

Siz bunlara ilaveler yapabilirsiniz. Ayrıntılara girebilmek için bu alanlarda uzman olmak da gerekmektedir. Yargının muhatabı bir vatandaş olarak basit gözlemlerle sorunu ele almayı tercih edeceğim. Kısaca bu bir uzman yazısı değil. Uzman olanların çok şey söyleyip, çok şikâyetler edip hiçbir çözüm getirmediklerini hatırlatmak isterim. Belki biraz iddialı olacak ama maalesef terzi söküğünü dikemediği gibi sorunun parçası olanlar, çözümün parçası olamıyorlar.

Önce bizim demokrasimizin nasıl bir demokrasi olduğuna bakalım. Bizim demokrasimiz parlamenter demokrasi diye nitelenen demokrasi örneğine uygun olarak oluşturulmuş bir demokrasidir. Ancak kurumları buna göre oluşturulmamıştır. Yargı ile ilgili kurumların tamamı parlamenter sisteme uygun değildir. Böyle olmasının altında Anayasa yapanların halka güvenmedikleri gerçeği bulunmaktadır. Halka güvenmeyenlerin halkın seçtiklerine de güvenmeyecekleri açıktır. Anayasalar halkın seçtiği parlamentolar tarafından yapılmamıştır. Sistemin merkezinde yer alması gereken halk iradesi, meclis iradesi ötelenmiş ve sınırlanmıştır. Adeta bir seçkinler demokrasisi, ya da yargıçlar devleti yapısı

getirilmiştir. Yargı millet adına yargılama yapma iddiasında olmasına rağmen yargı kurumları meclisin dışında bazı kriterlerle oluşmaktadır.

Demokratik sisteme geçildiğinden bu yana "yargı bağımsızlığı" konusunda söylenenler ile gerçekler arasında bir tezat dikkat çekmektedir. Eğer yargı yürütmeye karşı bağımsız olacaksa bizdeki kadar hiçbir ülkede bağımsızlık yoktur. Özellikle yüksek yargının hükümetlerin uygulamaları, hazırladıkları yasalar konusunda son derece bağımsız oldukları görülebilir. Hatta daha da ileri bir ifade ile hükümetlere karşı negatif bir ayrımcılık olduğu bile ifade edilebilir. Ancak bazı yürütme organları konusunda, özellikle TSK konusunda yargı işlemleri göz önüne alındığında pasif bir taraflılık dikkat çekmektedir. Ülkede yaşanan ihtilallarda, darbecilerin yargıyı kullanmaları ve yargı üzerinden dikta oluşturmaları görülmüştür. Yargı maalesef böyle zamanlarda bağımsız davranmamış, kötü bir sınav vermiştir.

Yargı hükümetlerden ve meclisten bağımsız ama devletten yana taraf bir durum sergilemiştir. Zaman zaman bunu açıklamaktan da çekinilmemiştir. Devlet diye kast edilen nedir, bu belli olmamakla birlikte örtülü olarak TSK diye algılanmıştır. Devletin halk iradesine dayalı olan birimleri güvenilmez kabul edilmiştir. Yargı da seçkin bir tavırla halk iradesini ve demokrasiyi küçümsemiştir. Maalesef hukuktan yana değil, güçten yana tavır almıştır. Yargının en eski hastalığı nüksetmiştir.

Aslında yargı bağımsızlığı da yargıç güvencesi de yargının tarafsızlığı için gereklidir. Öncelikli olan yargının başta devlet olmak üzere tüm güçler karşısında tarafsız olması ve hukuka uymasındır. Tarafsızlığın siyasal görüşler, ideolojiler, dinler ve mezhepler açısından da olmasıdır. Ben şundan yana tarafım diyen bir yargıç tarafsızlığını yitirir. Yargıç ancak hukuktan yana taraftır. Onun kararını oluşturan tüm etkenlerden önceliği yazılı, nesnel hukuka vermesi gerekir.

Bağımsız ve tarafsız bir yargımızın olması, başta anayasamızdan başlayarak sistemimizi demokratik hale getirmekle olabilir. Bunun için önereceklerimizi şöyle sıralayabiliriz:

1-"hukukun üstünlüğü" gerçekten sağlanmış, gerçek bir "hukuk devleti".Demokrasiyi örseleyen değil, katkıda bulunan demokratik anlayışa sahip bir yargı. Yasaların kırıntılarından parti kapatmaya yeltenmeyen bir yargı.

2-Özgürlükçü bir demokrasi. Hiçbir görüş ve inanca taraf olmayan bir devlet ve yargı.

3-"Yasamada, yürütmeye ve yargıda katılımcı" bir demokrasi. Bunun için yargılamada halk katılımından, yüksek yargı, hakimler ve savcılar kurulu üyelerinin seçiminin meclise bırakılmasına kadar, halka ve meclise güvenilmesi.

4-Halkı şekillendiren değil, halkın şekillendirdiği devlet. Devleti halktan koruyan değil, bireyi ve halkı devletin devasa gücünden ve haksızlıklarından koruyan bir devlet ve yargı. Halkın her kesimine tarafsız

olarak hizmet götüren bir devlet ve yargı.

Bunları bazı yargı mensupları da dile getiriyorlar. Ancak onların taleplerinde maalesef hukukun üstünlüğü yerine hukukçunun üstünlüğü talep ediliyor. Bağımsız yargı diye bağırıp dururlarken, halkın denetimine ve yargısal denetime kapalı bir güç merkezi olmayı yeğliyorlar. Tarafsız olma ilkesini ise hiç düşünmüyorlar. Oysa yargının temeli tarafsızlıktır. Yargıcı asıl güçlü kılan da bu tarafsızlığıdır. Verdiği kararların adil ve tartışmasız olmasıdır.